

ЗАМАН

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПАРЛАМЕНТ

Билим бериуню юсюнден закон нени тюрлендирликди

«Россий Федерацияда билим бериуню юсюнден» кѣп жылланы хазырланган закон эди къыбыл этилди. Ол бизни билим бериу системанын жонгька къурауыга эм айнытууга право жаны бла тап онго къурауды, адамны, жамуатны эм къыралны шѣндюго суралмарына бла жангырылган экономиканы излемлерине келишчира этеди. Законда жангылыклыны юсюнден буюм КЪМР-ни Парламентини Билим бериу эм илму жаны бла комитетини председатели Мурад Дадов айтды.

«Мурад Алиевич, сиз акъл этгенден, жангь законну жарашдырыуну эм къыбыл этюню сылтау неведи?»

«Ат он жылда «Билим бериуню юсюнден» эмда «Билим эм вуздан сору профессионал билим бериуню юсюнден» эки баш маганалы федеральный законна 200-ден артык тюзети кийрилген эди. Аланы иччилери документини кесперини текшергенден да улпу болгандыла. Законнагь дайымда тюзетилю кийирге тошени себепли, аны мардалары тутхусуз болга баргандыла. Алай бла 2009 жылда билим бериу бла байланы закондардытосу жангыртгыра керек болганды.

Аны бла байланы РФ-чи Правительствоуну Законланы проектрини жарашдырыу жаны бла комиссиясы «Россий Федерацияда билим бериуню юсюнден» федеральный законну проектини концепциясы къыбыл кѣрип, законопроектын жарашдырыуга техника зардин бергенди эмда аны хазырлау жаны бла ишчи къауму къураганды. Аны та толтуруучу власты федеральный органдарыны, Кырал Думаны эмда Федерация Советини келечилери, алииме, педагогга, ректорга эмда

иш бериунюле киргенди. Жангы законну жарашдырыу бла байланы иш юч жылны барганды. Аны проект энци сайта салынган себепли хар адам да аны сюзюгь къатышыргьга, кесини оюмларына бла предложениларын билдирдирге болукъ эди. Аны Кырал Думада къаралган заманда уа профилни комитетге 1600 чаклы документини тюзетиу керѣстолген эди. Аланы 550-ден асламы къыбыл керюленди эм эге алынганды. Ахырында Дума биринчи вариантдан эсе ити болган документни къыбыл этгенди. Кертиди, мен оюм этпенден, аны даулашырга шартта энтда да бардыла.

«Битеулю билим бериуде баш маганалы жангылыкылауа къалайды?»

«Законда къыйметли болганларын керѣстотен мурдо жорукъланы бла мардаланы, ол санда билим бериуню къурауну амалын сайларгьга эмда адамны хунерлигине, излемлерине керѣ билим алыргьга, ана тилде окургьга эркиликке, окургьга киими да ону болура, билим бериуню качество игиленирча мадарла этрге ышандыруу сакъланганды. Бу болумланы асламысына жангы жорукьла къошылгандыла эмда аланы толтуруучу амаллары керѣстотленди. Сѣз ючюн, битеу дуняда этилгенича, адамгьга жашаган къадыранды билим алыргьга эркилик берилди. Аланы араларында мен окургьга эм (нед) жашуу этрге, аш-азыкьга, окуу эм илму литература сатып алыргьга, окуган заманда баша керекли затлагьга да кредит алынуу энци белгилерки эди.

Законду билим бериуде шѣндюго излемле бегейтилди, ала окутууну жангы программалары, технологиялары, формалары бла да байламлыдыла. Сѣз ючюн, билим бериуню къурауда кредит-модуль системаны, дистанция халда окутууну амалларыны, бирдикрилген программала бла билим бериуню, сынау эмда инновация ишчи юсюнден энци статьяла жарашдырылгандыла. Дагында бир къырал экзаменыни итогалары аттестат алынгандан сора 4 жылгьга дери сакъланганды. Алыган а жалаанда 18 ай. Аны бла бирге ЕГЭ-ни жыл сайын жангьдан берирге эмда аузгьга кирир ючюн бек ити балларын сайларгьга эркилик берилди.

Дагында бир жангылык-билим бериу организациланы типологиясы тюрленди эмда тап халгьга келтирилди. Белгилемича, аланы уакъ-уакъкагьга бѣлюу административ тѣйгькьла къурагьанды, лицензия бериу эм къырал акредитация бардырыу ишге да чѣрмау эттенди.

Билим бериуде экономика ишчи амаллары да граждн эмда бюджет законодательствону жангы излемлерине тюз келирча этилген.

Конкуренцияны кючлендирюню, билим бериуде жумушланы качестволарын игилендириуню, аланы санын кѣбитюню жангы амаллары да тохтадырылгандыла. Аланы араларында мен окургьга эм (нед) жашуу этрге, аш-азыкьга, окуу эм илму литература сатып алыргьга, окуган заманда баша керекли затлагьга да кредит алынуу энци белгилерки эди.

«Россейде профессионал билим бериуню келир заманын сиз къалай керѣзиз? Жуукъ жылда аны не зат сакъланды?»

«Закон профессионал билим бериуню бѣлюу керекле берди: орта профессионал билим бериу, бийк билим бериу-бакалавриат, бийк билим бериу-специалитет, магистратура, бийк билим бериу-бийк квалификация кѣдрланы хазырлау.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоуну 2012 жылда 21-чи апрельде чыгъарылган 89-ПП номерли бегимине тюзетиуле кийириуню юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоуну БЕГИМИ

2013 жылда 27-чи февральда №61-ПП

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны «Къабарты-Малкъар Республиканы къырал властын толтуруучу органдарыны структурасын юсюнден» 2012 жылда 14-ию ноябрде чыгъарылган 163-УГ номерли Указына эмда Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны «Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоуну энци къауумуну юсюнден» 2012 жылда 14-ию ноябрде чыгъарылган 181-УГ номерли Указына тийишлиликде Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоу бегим этеди:

- а) Тюз къыраллада жашаган ата журтулардыбызны эм репатриантланы ишлери жаны бла правительствоу комиссианы Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоуну 2012 жылда 21-чи апрельде чыгъарылган 89-ПП номерли бегиме бла къабыл керюлген къауумуна бѣллай тюзетиуле кийирдирге;
- б) Правительствоу комиссианы къауумуна бу адмаланы къошаргьга;
- в) Кѣрефов М.А. - Къабарты-Малкъар Республиканы финансалы министри
- г) Сохроков Х.Х. - Халкъла аралы Черкес Ассоциацияны президенти (ырызлыгьына керѣ)
- д) Тхагалев З.М. - Къабарты-Малкъар Республиканы Адмаланы иш бла жалгьтыу жаны бла къырал комитетини председатели

Туз къыраллада жашаган ата журтулардыбызны эм репатриантланы ишлери жаны бла правительствоу комиссианы Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоуну 2012 жылда 21-чи апрельде чыгъарылган 89-ПП номерли бегиме бла къабыл керюлген къауумуна бѣллай тюзетиуле кийирдирге:

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоуну Председатели

Р.ХАСАНОВ

ЮЙОР

Ала насыпларын кеслери жаратхандыла

Кѣкѣкѣ бла Дупдусханын сыймекликлери 1952 жылда Къыргьызда Ивановский районда башланганды. Къыйын кезиу эди ол. Тиширину агасы тугъган жерибизни фашистден къоруулау, урушну алакъларында жоюлгьанды. Анасы уа, алты уукъ сабий бла къалгьанлыкьга, абырармагьанды, алтчысыны жанларын да сакъланганды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Къуанч хабар

Кезиулю эгизле туугьандыла

Бу конде Нальчикдеги Перчаткаланый арада оч эгиз туугьанды. Арт жарым жылда ала ючюнчюледиле. Аналары Улбашланы Асиятны эм сабийлени да халпери игиди. Бек алагуурыкълары 2300-шер грамм болган эки къызчык, ызы бла уа жашчыкъ туугьандыла.

КъАСЫМЛАНЫ Аминат.

САКЪЛЫКЪ

Курт юзюлюрге къоркъуу барды

РФ-ни МЧС-ни КЪМР-де Баш управленисыны пресс-службасы билдиргенге керѣ, бу кондеде таулада къар юзюлюрге къоркъуу барды. Аны кезиунде автомобиль эм канат жолларгьга, электррозьлагьга хата тошере болукълау. Ол себеден Баш

управление спорткуладан, туристден, жершерибизден да эки-юч юнню иинде таулагьга жоючулукьга чыкъмазларын тиелди. Бир тюрлю къыйынлыкьга тюшген болса уа, мобилный телефондан 112 номерге сѣлешип билдир ивал барды. Дагында РФ-ни МЧС-ни КЪМР-де Баш управленисында да энци телефон нумбры: 8(8662) 99-99-99.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

Тюбешу

Жаз башыны биринчи да, жарыкь да байрамны - Тиширмуланы халкъла аралы ючюн - бютюн да эде калырча этер ючюн, озган баш кюн Къырал концерт залгьга шахарда эм анга жуукъ элде жашагьын ыннале, анале, социальный учрежденилада кечинигьле да чакьырылган эдиле.

Къыйын салганланы сыйларын кергендиле

къызларыбыздыла, къыйын сагьатда аланы жорек жылмулары болушды бизге», - дегенди ол.

Байрам концертни «Стимул» жыр-инструментли къауум ачканды. Ол кюн ары келгендени ариу жырлары эм уста тепсеулерини бла Ирина Дуурова, Али Ташо, Аус-Зуеиев, эстрадада биринчи атпаларын энци эте башлагьан Соэйланы Наташа, «АМИКС» жыр-тепсеу къауум, Анжела Кишева, КЪМКУ-ну «Кафа» эмда «Нальцук» юлголю сабий тепсеу ансамбль къуандыргьандыла. Байрамны ахырында уа залдагы хар тиширмугьга голле тутдургьандыла.

ХОПЛАНЫ Марзият.

Билдирю

Тиширмулагьга жоралан

Багьалы тиширмула, сизге аталып, 6 - чи мартда Нальчик шахарны Къырал концерт залында 8 - чи Мартны кюнюне жораланган байрам болукъду.

Концертте республикабызны белгилли артистлери, атлары айтылган творчествоуу къауумла да къатышырыкъдыла. Сахнада искусствода хунерлерин жаш фахмуларыбыз да керѣзторюждиле. Ол кюн бери келгендени беттеринди билте республиканы тиширмуларын къуанчы халда алгьышырыкъдыла.

Байрам 17 сагьатда башлангьанды.

Пенсионерле парталагьга олтургьандыла
2 бет

Шимал Кавказ кюн сайын
2 бет

«Къалайды мени кюн сыфаты Тырнауузум?»
3 бет

Сейрлик такъыйкъаланы тутхан суратчы
4 бет

Боракьаны ангьыланмагьан дерслери
4 бет

Билим бериюню юсюнден закон нени тюрлендирликди

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.

Орта профессионал билим бериюню юсюнден айтканда, иш эки программаларга көрө бардырылышыкты-кавалфикация ишчилини эмда орта эвенуоу специалисттерин хазырлау. Анга дагында башланган профессионал билим бериюню программалары бир кески кирликди. Булайды бир затны юсюнден айтыр айтгырга сюемя: жангы закону октегенге уста ишчилини хазырлауны системасы жок этиледи деп, алай айтадына. Ол терсиди, документ ишчи усталыккагы юйренген окуучуларны статусларын бютюн кетюргөн этеди, алачы хазырлауны квалестосу игилендириу да маддарларын белгиледи.

Жангы закон кыргыз аккредитациялары болганы энчи иели билим беруу уржеденилганде хаксыз билим алыргы эркинликни норматив актда биринчи керге бетейди.

Вузалга киргенелери журюклары да тюрленгенди. Школчулары битероссей олимпиадалары ахыр кесектеринде хорлаганына бла призирля, айтылгыч спортеменде (Олимпиада оюнулары чемпионлары эмда дунияны бла Европаны чемпионатарыны призирля) октэме бермей окыргыга керге эркинликтерин тас этме-

гендиле. Алгын вузга конкурссуа кирчиля голоталары болганлагы хазырлауны бюлюмедде хаксыз окургыга эн бериледи. Сакыт сабийлини, 1-чи эм 2-чи группалы инвалидилени, кынылу болуп тууууулангы, аскерде кылуук этген заманда жаралы болганна неда ауруу тапханалары да льготалары сакландыла (квалталы чеклеринде-окургы алынырыгына 10 проценти).

Университетлеге да бютюн-улуу академия автономия бериледи. Закон Россейни баш магыналы университеттерин -МГУ-ну бла СПбГУ-ну бийик статусларын бөгетеди. Алагы кескелерини билим беруу стандарттарын тохтадырырга, кышак октэме заменле киририрге эркинлик бериледи.

-Закон не жангы бла да бек тынгылы жарашдырылганды дегге болуукмуду? Огъесе аны кемчилликер болмай калмагандыла?
-Мен алгарагында да айтканым ол халкыны сюозюнеу берилген биринчи проекттен иги болган. Аны кеп болуулары даулаша кыозгызгандыла эмда кеп зат тюрлендирилгенди. Алай алыкча жангыдан тингую эмда тюрленгую изилген жерлери бардына деп, мен алай кырайм. -Билим бериюню юсюнден- алгынны законнга керге эркинлик эллини скходларыны оюулары болмай жа-

былмагандыла. Жангысында уа эл посевеняны хазырчаны оюмлары эге алынмай шолкун жабыну юсюнден оюу этимейди деп, алай жазылды. Эл сюону оюну бир, эллини оюмлары уа-башка.

Алгы педагогалары орталык иш хаклары субъекте айтыкчы орта елеминден аз болмазгыга керекди деп, алай жазаргы белгиленгенди. Ахырында уа муниципалы бителую билим беруу организациланда ишлеген педагогалары иш хаклары кыоранчла тийишли субъекте жүроген орталык айтыкчы елеминде алаша болур амалы жокду деп жазылганды. Алай уа усталаны педагог аурууларны тохтадырылган марадан озган кезиме кеп тюрбегенери

бамды. Педагогу орталык иш хакы тийишли субъекте орталык кеп салганды, ол кыоранчаны 20 проценти тутарга керек эди. Жангы законда ол чек кезгизилемейди. Учредитель алачыла телерик хакны елемин кеси тохтадырыды. Алай эсе уа, учредитель кыоранчаны иги кесегин ата-аналары бююнларына салыр, деген кыоркчу барды.

МГУ-ну, СПбГУ-ну, федеральны университетлени эм миллет тинтуу университетлени юслеринден да документе тынгылы айтылды, алай регион эмда отраслеви вузулары юслеринден а бир сөз да жокду. Ол а алай окуу юйледге окуууулангы бла ишлегенелени тынгысыз этмей коймайды. Ол вузулары не сакялайды, ала ахча бла кылай жалчытыгынырыкыдыла? Ра алай соруула кычаганды.

Андан сора да, мен РФ-ни Билим беруу эм илму министерствосуну кыорат стандартларга революциялы тюрленую кийирге керешегин терге саймай. Иш былай барса, билим бериде ахча телени тамамланган жумушлары саны өсөрүди. Жарыгуура, федеральны министрствону кылуукчулары бла эксперттери педагогалары

айтканыларын иги эшитмейдиле, окуучулары бла ата-аналары оюмларына кылак салмайдыла. Эштата, жаланда кыоралны президенттин кыатышуу керек болуп ала оюуларын тюрлендирир кочон.

Ахырында айтыргыым, кыорал орт он жылда билим бериюню системасын игилендирирге, кыяматын кетюруге кюрешеди, анга улуу ахча кыоранчла да этеди. Алай, жарысууга, билим бериюню квалестосу тюрленгенди. Аны баш сылтау уа, бам, Владимир Путин кесини Федеральны Жыйылыгыга этген Посланингында айтканыча, кадрларда болуру, -Билим бериюню системасы билимай, фахмалу устак бла байлымай кыуралырга керекди. Алай кадрларны аз-азадан жыйыдырырга, алагы бек сак болуруга, болушурга тийишиди...»,- дегенди ол.

Билим, уста, хунерли усталар уа шолкунга не заманда келилиди? Биз Россейни келир заманы, аны кочлоу, кыуралу болууу жаланда шки устактар, орта эм бийик билим берую окуу юйлени преподавательлерине керге болуугуна барыгы да тошонсок.

Байла УРСУСМАНБЕТОВА,
КыМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Социальный айнытуу Пенсионерлер пармалазгы олтургандыла

Алгаракында билдиргени-бизча, «Социдание» деген социальный айнытуу ала пенсионерлери юйретир мурад бла компьютер класс ачканды. Биринчи кытаумда окургыга он билим журюгендиле. Алай ишперинде бир-бирлерине терт жыйырмадан атпагына да бардыла.

Араны огурулу башламчылыгыны юсюнден эшитип, ары КыМР-ни Уруну эм социальный айнытуу министри Тобейланы

узумаганылай, ол шарт себеплик этпели, бу коюнде юйренирге сюйгенлени экинчи кытаум кыурала турды.

Экигизге салайкы, бу проектти жашауда бардыр онг Россейни президентин информацийлы бютэчестуу айнытуу жаны бла стратегиясыны эм Санкт-Петербург шаарда орналган -Ветераны бла инвалидилени пенсионерлени ассоциациясы» регионла аралы жаматуу организациасыны

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.

Альберт да келгенди. Ол кыямында жыйылыгына анга кыямы окуучуларны юсюнден катар айтканды. «Социдание» араны таматарына да. Альберт Искаковиче да кескелерин ыразылыкларын билдиргендиле. Мында усталык этген Амина Кубаваны да ишин иги билим, бирокко да тынгылы атылатканы ючюн энчи магтагандыла. Тобешуюны ахырында Тобейланы Альберт бу иги жумушуну кыуралганына ыразылыгын билдирип, мындан арысында да аны айны баргыгына болуукук этерге айтканды. Келге со-

хайрындан болганды.

Кыабарты-Малкзарды былай керек жумушуну башларга «Юг-ТепСо» интернет-проектти компания жумушунулушук этгенди. Ол башындан окуучу керге болганы компьютерле орналган классы интернет бла жалчытканды.

Компьютерде ишлей билгери сюйгенди Нальчик шахар, Кеючюк аты орам, 102-чи кой, ючюкчю этаж, биринчи офисге келип неда (8662)760-300 телефону бла селешим билгери болууда.

КУРДАНЛАНЫ СОЛЕМЕН.

МАДАНИЯТ Библиотекала Интернетге кыошулгандыла

КыМР-де 48-чи библиотекеда федеральны бюдетинден бөлүнгөн 4 830 900 сом ачагы Интернетге кыошулган 144 компьютер орнатылганды. Аны юсюнден Россейни Президентини буйруклары толтурууга жорданган отчууда КыМР-ни култура министри Руслан Биров правительствону кенеште билдиргенди. Ол айтканга керге, хар библиотекеда да компьютерле да «НБ-ридер» программала салынгандыла. Ала итапаланы излерге неда окургыга болушук этерикдиле. Андан тюртенде чыгарыла модемле бла да жалчытканды.

Бытыр ол халда он библиотеке тамам тилген эди. Ол заманда федеральны бюдеттен

224 миң сом кыратылганды. Дагында Сокурларны республикалы библиотекарларныда келери осал керегелеге адамны ауазун оору эм инглиз тилде сыйын этген компьютер салынганды.

КыМР-ни култура министри «Электронная библиотека» деген инновация проектти кыурау 2013- 2017 жылда жашауда бардырылыкты-«Кыабарты-Малкзарны културасын айнытуу» деген программаны чеклеринде болуугун билдиргенди. Ол жумушка деп 64,4 миллион сом бөлүнүрүндө, кеси да экинчи жылдан ишлей башлардыкты.

КыМР-ни башчылары бла Правительствосуну пресс-службасы.

Ала насыптарын кеслери жараткандыла

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.

Кеңорюлгенде Дулдусхан тигу машинасын кеси бла бирге айтканды. Кыргында машинканы хайырындан юйор аныкчы сынамаганды.

Кеңкөз а анасын танымайды, ол жашаудан замансыз кеткенди. Атасы уа кеңгочюлкенде өлгөди. Еге анасы эки жашында да кочонд кыарганын эсеп, жаш кеси ыразылыкка бла детдомга кетеди. Анда кыруушуст усталыккагы юйрениди. Ызы бла, юйоне кытайтып, ишпей баштайды.

Адамла не улпу кыйынлыкка сынап жашасала да, кытарындан сыймеклик кетпейди. Дулдусхан бла Кеңкөз тойда тыншыдыла. Кыыз, жашны жүзүк жеткен сунуп, кесин юйге ашырырга эркинлик береди. Алай арда ахылкыланганга керге, арада ахулук жок эди, алай сыймеклик болганы уа кысык заманын ичинде белгли болды.

1953 жылда 3-ию февралда Кеңкөз бла Дулдусханны тойлары болады. Биринчи ырыскылары жуукка саугалаганы эки кышкык, эки аылка эм бир пилала болганды. Арда ийнек да аладыла. Тууар мол да жаш адамла бла бир тутарганды.

Тойдан сора бир жылдан Хасанбий тууды, 1956 жылда уа тамата кызылары Роза. Эки айдан Занкишылары тууган жерлери кытайдыла. Огъары Пескенде тохтайдыла. Мухарбий, Елизавета, Лодмия, эгизле Мадина бла Марина мында тууганды. Пескенде фанерный заводун Сыйлыгыны кыянгастанд кеткенди Кеңкөз сураты.

Баш кепиндоке Дулдусхан да иш мекенден артка калмаганды. Бир кесек апыл ослерине турганылай, Занкишылары Кеңжиде битмеген ой сатып алганды. 1978 жылда ары Кеңдиле, Ахай, юйно сатхан бир бетсиз адам болганды: ахча кыюлуна тошогенлай, Занкишыларга документлени бермей, жок болуп кетген эди. Болсада бу проблеманы да жалчытканды ала.

Не семир, жылда бу эки нурло адамны сыймекликтерин кыаруусу аталмагандыла. Аны кыой да, Кеңкөз бла Дулдусхан бусагында бир бирлерине жаш заманаларыдан эсе да саккыла. Бир-бирде, тюз сабийлек, бир бирини кыолларын тутуп журюйдиле. Насыпыла! Жети сабий, оналы туудук, онбир туудукундан тууганыла-капалай байлыкка о!

Ала барсы да жыйынган эдиле тойга, Занкишыны аруу юйлери сабий ауазладан толганы эди. Ала уа айта эди жашаудан каларла.

1988 жылда 17-чи августда, өтмек заводда авария болуп, хар зат чачылганды. Кеңкөз өлгөрдө аздан кыалганды. Баям, аны Дулдусханны эм сабийлерини сыймекликтери, алачы тилеклери саклаганы болуп эди. Энди ол кочно битую юйор жарык кылуучанына белгиледи.

Юа бийнеси Балгилян Дулдусханга да ата атагында-Балгилян. Ол аурус, болмаганы кыйналады. Бир жол Балгилян кылынганды тошеди. Кеңкөз коч сабын анга жалу барып турду. Алай, шукур, аксини да саулуклары аман тойлодо бююлүндө.

Тойга Кеңже эли администрациясы башчысы Олег Пешоков да келген эди. Ол Занкишылар энде бек хурметли адамла болганыларын чертгенди. Нальчикдеги ЗАГС-ны таматасы Валентина Шериева уа Кеңкөз бла Дулдусханни майдал бла саугалаганды.

Ызы бла той болганды. Барыннан да аруу Кеңкөз бла Дулдусхан тегенден эдиле. Федейерке атырганды уа, аладан экиси ккекд ке заманын жангыганлай тургандыла-Кеңкөз бла Дулдусханни сыймекликтерин.

Наталья ПЕЧОНОВА.

Ираны капиталыны кыатышууу ала предпрятияланы саны ити да ёстенди

Ираны Хустан провинциясыны генерал-губернатор Сейд Джавад Кержани башчылыгы Астраханга келгенди. «Ол Россей Федерацияны официалыны делегациядан сора да 69 энчи компанияны келечилери келген биринчи регионду»-деп айтканды субъектин правительствосуну пресс-службасында.

Анда билдиргенлерине керге, губернатор Александр Жилин эм Сейд Джавад Кержани эртегили шуекелча тобешогенди. «Алай азырда керектени эм да этпедиле, нече дегенде ираны партнерлары бу регионга былай келгенерини салтууда да улдуу-экономика, социальный эм гуманитарны сфералда байланышканы кыурауду»-деп айтканды пресс-службада.

Шендо кемелере релент этуюу эм кемеле ишелую «Красные баррикады» заводун окуучулары Ираны жаны Хустанны кемеле ишелую заводлары бла биргити ишлеге чакырганы предри женигя кырай турдыла. Алар апы жылы ишлеге Астрахан областы ираны капиталы кыатышууу бла ишлеге предпритияланы саны юч керге келбейтени (шюдо ала 156-дыла).

Ставропольде Италияны геңконсулствосуну представительствосу ачылыганды

Ставропольде Италия Республиканы Генеральны Представительствосуну Сыйлы консулуну ачылыгы Астраханга келгенди. Крайны Сыйлы-ауруу промышленносте палатасында айтканына керге, араны биринчи клиентлери эртенден жооп турган штампларын алгандыла эм Европаны кыонкыбайлы кыларларындан бирине барырга хазырландыла.

«Шендо бизи регионубуу бек жуукку эм тутулуу партнерларга келгенди Ираны, кеп оюнуларыны биргити ишлеу келг жашаудуна керге, ары биргеге ишануукук байланышканы тийишли блага бизнес-дегенди крайны Сатыу-алуу промышленносте палатасыны президенти Андрей Мурга.

Италияны Шимал-Кавказ федеральны округда эм Юг федеральны округда Сыйлы консулу Пьерпаоло Лордзинджини айтканына керге. Италияны бла Ставропольны аралаштыла товар сатыуу жылдан-жылга кебее барды, биргити ишлеу да ючүндөди. Андан сора да, алай ары Нальчикде да ачылыгыды, дегенди ол ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине. Ол Италияга ызы алырга неда ол республиканы юсюнден халар билгери сюйгенелге болушуктуу, дегенди. Шендо Россиеде Италияны андан аслам ызы арасы ишлейди, ол сарда Москвада, Санкт-Петербургда, Самарада, Краснодарда, Екатеринбургда, Кызанда, Калининградда, Липецкде, Нижни Новгородда, Уфада эм Новосибиркеде да.

Школланы директорлары аттестациядан өтөрүкдиле

Чечен Республиканы орталык толуу билим берген школларны директорлары кылуукчыларны тийишли болганыларга бла болмаганылар тохтадырыр мурад аттестациялау ишле бардырылыккадыла. Ол иш Чечен Республиканы Билим берген эм илму министрствосуну сайтында онлайн нызам бла кергезилуодю.

«Бизни мурабыз - билим берген уржедениланы оюучулары ишлеп турган кылуукчыларны тийишли болганылар бла болмаганылар ачылар кочон аттестациялау ачык бардырууду. Бизни алай өтөргө болчомандыгыбыз Равзан Кадаров, Республикада жашаганына ол иш жашауда кылай бардырылганын интеренде керголе болуудула. Оулайнын анда аттестацияны бардырылык комиссияны терселерге чурму кыозмайына ишанбайды, дегенди билим бериюню эм илму министри Анзор Мураев.

Комиссия бир бөлөк шартга керге оную эттирди. Бир тортоку кезинде комиссия кыларларыны аттестациялау эм оную кесини шолуу келе турган кезимде кылай болуугу айтканына керге. Андан сора да, министр адамла школланы директорларыны пректерини ослеринден кескелерини оюмларын интеренети юсо бла айталыкыдыла эм ала башчылык эттен билим берген уржедениланы ишлерине багы да бичалыккадыла, дегенди.

Курортуу бла солууну проблемаларын сюзгендиле

Россейни кеп шахарларыны келечилери эм Шимал Кавказны республикаларыны 300-ден аслам турист фирмаларына Ессентукике бардырылган «Кавказскаа здравница» деген курорт форумга кыатышкандыла. «Ставрополье шендо кеп ишледе ала барды, ол шендо форумда он област форумга кыатысауу битую Россейге окуучу да азын азын магынасы болганы ишди» дегенди туриндустрияны россияли Союзуно вице-президенти Юрий Барзыкин.

Крайны курортларыны эм туризмини министри Валентина Ченцова Кавказны Минерал сууларыны курортлары кеп кезинде бек улпу маганылы болушканына не аз да ишекли тойлодо. Аны айтканын керге, кыларда санаторий курорт жанында 15 проектти тамамалайдыла. Министрствосуну буйлыгы планы - Башкылары эм Татарстаны курортларын Урал жанында кыурауду. Андан сора да, министр РФ-ни Правительствоосу авиаташкулга келип бериюно программасын жашауда бардыры, солурга сөбө субъектиди, дегенди.

Эстакада кепорню экинчи жартысыны кыруушуну кыстауу барды

Кыабарты-Кересюкенде Домбайга, андан а Хабзия Республика бла чеге дери барган федеральны автомобиль жолу бир кесегин жангыртууны кыстауу бардырыладыла, он санда Усть-Джугута районда Шимал Кавказда бек ултууга озган эстакада кепорню ишлеу да. Аны билгери несени ишлеу озган жылы тербелене бошталганды, бир ачыла да машиналарны атырдуу турдыла. Кепорню узунугу 86 метрди, аны бир-бир чынылары бийикликтери 30-шар метрди, чынылары мүрдорларыны терениктери 156-шар метрди. Пролетандан бирини узунугу 126 метрди. Ол шартта бу кепорню жол кыруушунаны бек аламатларын бирини санарга эч ор бериледи.

«Эстакада кепорню экинчи кесегин ишлеу терк атамуу бла бардырылды. Бийлини январьда кепорню 105 метр узунугу болганы 9-чу чынында дери кесек тамам этигенди. Жылы ичинде кепорню топу битдирер мурад бар. Бу эстакада федеральны жол биринчи категориялы болууду, эстакада кепорде терт жол ызы ишверикдиле.

«Омак» номерлени берюню тыялды

Ростов областыны ГИДД-сын саягышка квалдирганды «омак номерле» бла байлымай болуп. Гашинклини айтканына керге, алай номерле кыолу болуп уююн машиналары ителери кеп торлоу хайталыкка этдиле, ол санда кылуукчуларга ултууга окуучу эдиле. Бир бир шарттары «омак» номерларыны багылары 15 миң сомга дери жетпедиле, харданы машинаны оны сюйгенелери болганы номерлени багалары уа бир бөлөк миң долларга дери жеткенди.

Ол болуучу келерини эм ултуучулыккагы кыажуу корорсин бардырыр мурадта МБД-ны оңолуучу Ростов областында МБД-ны баш правительствосуну нахалыгы Андрей Покорский атындагы атомобиль транспорту сюеге алган кезимде алай номерлени берюню тохтарырга деп оную этпенди. Ары дери да аны юсюнден Крснодар крайны губернатору Александр Ткачев да айта турганды, жолда жуорюну журюкларына асламысында «блаторны номерлери» болганы машиналары ителери жуук этдиле деп.

Улуу кыар жолуну жапканды

Россейни бла Грузияны араларында Аскер-Грузин жолдо Огъаргы Парода контроль-өлуюу пунктуду улуу кыар жауганыны хатасындан машинала жуорюму тохтагандыла. Аны юсюнден ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине МСЧ-ни регион управленийыны председатели Юлий Стрелков айтканды. Аскер-Грузин жолдо жабылганыны эм Владикавказдан Парска барганы жолда кыоркчу уосулуучу жалчылары эм болмаганыны хатасындан машиналары жуорюлорун азытайрга деп оную этпенди, дегенди ол.

Огъары Ларс эли кытында Шимал Осетия бла транзит халда терек улуу жолго машиналары водителерине жалчылары деп пункт кырууланды. Экинчи аны жол Россейни Тарк Аты бла байланы этген Рокко тоннель алыкча терли нызам бла ишлейди.

Акция «Ёмюрлюк отну» тегерегин тазалау тутаргыса

Кыабарты-Малкзарны Кеп фондациялы жаны тёлө ара «Вахта памяти» деген акция бардырырга дейди. Анга республиканы волонтерлары кыатышырыкыдыла.

Хар байрмын коч ючөөлөн Нальчикде солуп паркда орналганы «Ёмюрлюк отну» кытында дежуорто бардырыкыдыла. Барызы да билгенден,

ЗАГС-дан чыкканы жаш адамла койганды кыле илтип салмай кытылайдыла. Алай ол ахшы тёрө бла бирге кёлө ол ахшы жерде шампанский ичедиле, болканы уаутайдыла. Аланы ызыларын кир-китиме да кылады. Акциягы кыатышы аны тёрө уа аскер кийим кийип дежуортоларыны кезимеде тойга келген жаш адамларга

«Ёмюрлюк отну» кыатында ичиги ичеге, тегерегин жарикимден толтурууга жарамгызыны юсюнден аныгылыты иш бардырыкыдыла.

«Вахта памяти» 14 сагаттан 17 сагатка дери бардырылыгыды.

КыСЫМЛАНЫ АМИНАТ.

